

UPPSALA
UNIVERSITET

Box 256
751 05 Uppsala

Besöksadress
Dag Hammarskjölds väg 7

Handläggare
Anne-Sophie Fröjmark

Telefon
018-471 49 55

www.uu.se
anne-sophie.frojmark@uu.se

BESLUT

2024-08-27 Dnr UFV 2024/845

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se
u.registrator@regeringskansliet.se

Yttrande på delredovisning av regeringsuppdraget att främja ansvarsfull internationalisering vid utbildnings-, forsknings- och innovationssamarbeten (Rapport 2024:1)

Beslut

Härmed beslutas

att Uppsala universitet överlämnar bifogat yttrande som sitt svar.

Bakgrund

Uppsala universitet har beretts möjlighet att inkomma med yttrande på delredovisning av regeringsuppdraget att främja ansvarsfull internationalisering vid utbildnings-, forsknings- och innovationssamarbeten (Rapport 2024:1).

Bifogat yttrande har utarbetats efter inhämtande av synpunkter från de tre vetenskapsområdena, universitetsförvaltningen, universitetsbiblioteket och studentkårerna.

Beslut i detta ärende har i rektors frånvaro fattats av undertecknad prorektor i närvaro av universitetsdirektör Caroline Sjöberg, efter föredragning av enhetschef Anne-Sophie Fröjmark. Närvarande därutöver var akademiombudsman Per Abrahamsson och Uppsala studentkårs ordförande Elsa Ewert.

Coco Norén

Anne-Sophie Fröjmark

UPPSALA
UNIVERSITET

Box 256
751 05 Uppsala

Besöksadress
Dag Hammarskjölds väg 7

Handläggare
Anne-Sophie Fröjmark

Telefon
018-471 49 55

www.uu.se
anne-sophie.frojmark@uu.se

YTTRANDE

2024-08-27 Dnr UFV 2024/845

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se
u.registrator@regeringskansliet.se

Yttrande på delredovisning av regeringsuppdraget att främja ansvarsfull internationalisering vid utbildnings-, forsknings- och innovationssamarbeten (Rapport 2024:1)

Uppsala universitet har beretts möjlighet att inkomma med yttrande på delredovisning av regeringsuppdraget att främja ansvarsfull internationalisering vid utbildnings-, forsknings- och innovationssamarbeten (Rapport 2024:1).

”Utredningen föreslår ett system för ansvarsfull internationalisering som bygger på en ansvarsfördelning på tre nivåer:

- En övergripande nationell policy för ansvarsfull internationalisering som beslutas av regering eller riksdag.
- Vägledande nationella riktlinjer. Någon myndighet som regeringen utpekar bör få ansvar för att stödja implementeringen av riktlinjerna och uppdatera dem.
- Riktlinjer som är anpassade till den egna verksamheten. Dessa riktlinjer beslutas av den enskilda aktören med hänsyn tagen till den nationella policyn och de vägledande riktlinjerna.”

Myndigheterna i uppdraget fortsätter att utreda behoven av ett nationellt stöd och hur ett sådant skulle kunna utformas.

Uppsala universitet anser att regeringsuppdraget att främja ansvarsfull internationalisering vid utbildnings-, forsknings- och innovationssamarbeten är problematiskt eftersom den riskerar leda till att den akademiska friheten urholkas. Givet uppdraget har Universitets- och högskolerådet, Vetenskapsrådet och Vinnova ändå gjort ett bra arbete med delredovisningen, men Uppsala universitet vill framhålla vikten av att slutredovisningen och förslag om nationellt stöd remitteras.

Uppsala universitets synpunkter

- Delredovisningen har som utgångspunkt att internationalisering i grunden är något positivt eftersträvänt, vilket Uppsala universitet instämmer i till fullo. Utredningen har dock valt att nästan uteslutande argumentera för detta utifrån ett nationellt säkerhets-, nytto- och vinstperspektiv, vilket gör att övriga

YTTRANDE

2024-08-27 Dnr UFV 2024/845

bevekelsegrunder som finns för ansvarsfull internationalisering hamnar i skymundan, såsom science diplomacy och ny kunskap till mänsklighetens gagn. Forskningen är till sin natur internationell och ansvarsfull internationalisering bör således även motiveras utifrån att Sverige ska främja internationella relationer och som kunskapsnation ta sitt ansvar för att värna det globala kunskapssamhället.

- Det är positivt att forskningsfinansiärer och andra aktörer lyfts fram som ett område i särskilt behov av egna överväganden och riktlinjer. Uppsala universitet tycker att frågor om ansvarsfull internationalisering i förhållande till utbildning borde ha lyfts på samma sätt, med behov av egna överväganden och riktlinjer. Frågeställningar relaterade till utbildning är högst relevanta i ett internationaliseringsperspektiv, såsom exempelvis lärarutbyten och rekryteringen av doktorander samt masterstudenter.
- Uppsala universitet tillstyrker att de vägledande nationella riktlinjerna skiljer och separerar villkor för informationssäkerhet och vad som är skyddsvärt på lärosätena från andra aspekter av ansvarsfull internationalisering. De vägledande nationella riktlinjerna ska vara stödjande och bör beakta alla aspekter av ansvarsfull internationalisering (inte bara utifrån ett nationellt nytto- och vinstperspektiv) och görs lämpligen i form av rekommendationer och fallstudier.
- Delredovisningen förordar en gruppering av de vägledande nationella riktlinjerna i fem dimensioner. Uppsala universitet anser att två av dem – den svenska och den utländska kontexten – lämpligen utformas nationellt och genom omvärldsanalys. Förhållandena kring den egna verksamheten och kännedom om samarbetspartnern är av naturliga skäl något som bäst bedöms av lärosätens egen expertis. En verktygslåda med stöd för att inventera och belysa risker i den egna och motpartens verksamhet, samt för samarbetets utformning, kan dock vara värdefullt. Uppsala universitet vill särskilt understryka vikten av goda exempel i form av de fallstudier som lyfts fram i förslaget.
- Uppsala universitet anser att det är av yttersta vikt att de föreslagna nationella riktlinjer balanserar potentiella målkonflikter mellan lärosätenas akademiska frihet och autonomi samt säkerhetsmyndigheternas mål att skydda nationens säkerhet.

Om riktlinjerna blir alltför strikta kan det oavsiktligt leda till att vissa forskningsområden undviker internationella samarbeten på grund av upplevda komplikationer och hinder. Det är därför angeläget att lärosätena själva får fatta sina egna slutgiltiga beslut inför eventuella internationella samarbeten.

YTTRANDE

2024-08-27 Dnr UFV 2024/845

Det föreligger också en risk att de vägledande nationella riktlinjerna, efter uttolkning och implementering, samt lokala riktlinjer hos exempelvis forskningsfinansiärer i praktiken medför konsekvenser för hur lärosätena kan tillämpa egna riktlinjer.

- Delredovisningen lämnar inte några förslag på hur en nationell stödstruktur ska organiseras och vilka uppdrag den kan ges mer än att den bör uppdatera de vägledande nationella riktlinjerna och stödja implementeringen av dem.

Uppsala universitets avvisade i sitt yttrande på promemorian *Ökad kompetens i säkerhetsfrågor vid universitet och högskolor* (avsnitt 7.4) förslaget att tillsätta en utredning med uppdrag att undersöka hur en stödfunktion kan etableras. Detta främst på grund av osäkerheten kring hur lärosätenas rådighet, autonomi och ansvar för verksamhetens alla delar ska beaktas. Men också på grund av att ansvarsfull internationalisering, vilket inkluderar systematiskt säkerhetsarbete och bedömning av specifika säkerhetsrisker, måste ske utifrån särskilt god kunskap om och förståelse för de enskilda lärosätena. Det finns en överhängande risk för att det byggs upp ett nationellt system av riktlinjer och kontrollinstanser som kommer att verka kraftigt kostnadsdrivande och skapa betydande administration utan att den ansvarsfulla internationaliseringen förbättras i den riktning som krävs på kort och lång sikt. I den akademiska frihet som de svenska lärosätena har ingår att ta ansvar för verksamhetens alla delar, vilket inkluderar ansvarsfull internationalisering. Att införa ytterligare kontrollinstanser innebär en överhängande risk för urholkning av den akademiska friheten vilket Uppsala universitet starkt vänder sig emot.

Vissa lärosäten, däribland Uppsala universitet, har en väl fungerande organisation, kompetens och erfarenhet av ansvarsfull internationalisering inklusive systematiskt säkerhetsarbete och bedömning av specifika säkerhetsrisker. Därmed kan Uppsala universitet fungera som en regional nod för hantering av dessa frågor, i likhet med till exempel hur vi utför tjänster och ger rådgivning åt andra lärosäten i frågor kring innovationsstöd.

Statens ekonomiska resurser ska inte läggas på ett trögt och likriktande nationellt system som inte i tillräcklig omfattning tar hänsyn till de enskilda lärosätenas förutsättningar.